

DIÁKOK ÉS OKTATÓK

KITŐL TANULHATTA?

Novoszel Andor tanító úr igen népszerű és megbecsült ember volt a két világháború között Zenta városában. Nem csoda, hisz a lakosság fele ő elébe járt, az ő iskolájában tanulta ki a különböző tudományokat, és vált jó erkölcsű, derék emberré.

Könyvet is szerkesztett a tanító úr, *Így a koma* címen, amelynek jóízű humorát ma is el-elemlegetik az idősebb korosztály tagjai, kik még a keze alá jártak.

Járt hozzá, többek között – még annak idején, persze – egy vidékről ide költözött család éktelenül vadóc, mosdatlan szájú gyereke is, akivel sehogyan sem boldogult. Sem a szép szó, sem a pálca nem fogott azon a komisz kölkön, lepergett róla minden, mint fürdő kacsáról a hideg víz. Utóbb már, hogy kifogjon rajta, Novoszel a gyerek anyját hívatta be az oskolába.

Be is jött az asszony, szépen ünneplősen öltözve, fekete selyem kendővel a fején. Éppen óra alatt kopogtatott be.

– Hívatott, tanító úr!

– Bizony hívatam, lelkem, mert én már ezzel a pogánnyal e – s az asszony fiára mutatott –, nem bírok. Olyan mocskos szája van, úgy káromkodik, mint a lacibetyár. Ustor köll ennek, nem pálca!

– Ó, ó, tanító úr – sopánkodik az asszony –, hogy ezt a szégyent kellett megérem! Hogy engem az én fiam pallóra állítson, rám pirítson ennyi gyerek előtt! Még ilyet! Jaj, de is röstellem! Higgye meg, tanító úr, nem is tudom, hogy ez a kölkök hunnan a ménküből tanulja azt a csúnya beszédet, hogy a mennydörgős ménkü üssön beléje. S aztán hangszínt változtatva odafordult a fia felé:

– Megállj, a zanyád ide-odáját! Csak gyere haza! Meg... apád!

Ő SEM ÉRTI...

„Nattörvényű”, eszére és vagyonára rátarti, büszke májú ember volt R. J., az egyik tudálékos zentai nagygazda. Maga ugyan kevés oskolát tanult pendelyes korában, de a fiát már tanárok elé járatta a gimnáziumba. Csakhogy a gyerek – részben a táalentum, másrészt a szorgalom hiányából kifolyólag – nehezen művelhető matériának bizonyult, akivel ugyancsak meggyűlt a bajuk a zentai professzor uraknak.

Hogy mégis könnyebben boldoguljon a fiú, az apja egy szegény sorsú egyetemistát fogadott melléje mentornak.

Egy téli napon ott pipál János úr a kandalló előtt a hintaszékben, és fültanúja, hogyan gyötri egymást a fia meg a tanítója az algebrával.

– Nézd – magyaráz a jobb sorsra érdemes nevelő – ezt az egyenletet úgy oldjuk meg, hogy a nevezőket tényezőkre bontjuk, és ha azokkal megszorozzuk a számlálót... – és mondja, fejtegeti szegény. A végén megkérdezi a fiútól:

– Érted?

– A gazda-utód azonban csak a fejét rázza.

– Nahát, figyelj!... – s a tanító ismét belekezd a példába, ha lehet még nagyobb buzgalommal.

– Ugye, most már érted?

Csend.

Izzad a gyerek, izzad a tanító, aki azonban még nem adja fel a harcot, s újra nekivág, hogy átrágja magát tanítványával a bonyolult algebrai számok kásahegyén.

Huzamosabb bizonyítás és magyarázat után újra felteszi a reménykedő kérdést a nevelő:

– No, érted-e már?

Bizonytalan vállvonítás, hümmögés a válasz, és a leendő értelmi-ségi palánta egész magatartásán kirajzolódik, hogy most még annyit sem tud hozzá, mint azelőtt.

Ezt már az ott hallgató János gazda se győzi cérnával. Kirúgja magától a széket, miközben köp egyet a pipa mellől, indulatosan kivágja:

– Hát, hogy az anyja... keserves kínjában értené, amikő – én se értem!

NEM TÖKÉLETES

Az egyik Zenta környéki falunak volt egy nagyon okoskodó öreg plébánosa. Meg kell hagyni, kordában tartotta a híveket, folyton regulázta őket, s még attól sem riadt vissza, hogy a visszaeső bűnöst a szószékről dorgálja meg ott, a hívek előtt.

Egyszer belátogatott az iskolába is, hogy kikérdezze a kiskatekizmusból a diákokat, no meg, hogy ellenőrizze: vallásos szellemben oktat-e a tanító.

Zord képpel fogott a feleltetéshez, s ezzel máris halálra ijesztette a gyerekeket.

– Mi az Isten? – tette föl a kérdést a legjobb tanulónak.

– Az Isten önmagától való, tökéletes lény – hadarta a leckét a gyerek.

– Érted is te azt, amit mondtál? – akadékoskodott a plébános.

– Nem – hebegte a kisdíák.

Erre a plébános úr fél szemével odapillantott rosszállóan a tanító felé, majd így szólt:

– Mondd csak meg nekem: mi az, hogy „tökéletes”.

A gyerek hallgatott, ezért hát a plébános úr maga fogott bele a magyarázatba. Ilyenképpen:

– Tökéletes az, aminek mindene megvan, aminek semmi alkatrésze nem hiányzik. Látod ezt az asztalt? Ez tökéletes, mert semmi alkatrésze nem hiányos. Van lapja, fiókja és négy lába. Érted most már, hogy mi a „tökéletes”?

– I... igen – dadogta meggyőződés nélkül a gyerek.

– Hát én tökéletes vagyok-e? – mutatott önmagára a plébános.

– Nem – vágta rá egyből a tanuló.

– ?! És miért nem? – képedt el a páter.

– Azér’, mer’ nincs négy lába!

CSAK PÁROSÁVAL

Közös moziátogatásra készülődnek a diákok. Az *Egri csillagokra* vezetik a pedagógusok a gyerekeket, s velük tart a pedellus is. A nevelők előzőleg kioktatják a nebulókat, hogy az utcán rendesen, ki-ki a párjával menjen, senki társát el ne hagyja, ne lármázzék stb., és indul a menet.

Egyszer az egyik minden lében kanál kisfiú kilép a sorból, előre fut, majd lemarad. Elveszíti társát, s aztán egymaga kullog a sor végén. A mindig fontoskodó pedellus meglátva a pár nélküli gyereket, rászól:

- Te számár, hát neked nincs párod?
- Nincsen, Józsi bácsi.
- No, gyere ide mellém, majd megyünk együtt!

ADATGYŰJTÉS

A tanító bácsi a népszámlálás előzményeként adatgyűjtést végez második tanítványai között. A gyerekek csendes foglalkozás közben válaszolnak tanítójuk kérdésére. Az egyik újonnan áthelyezett tanuló személyi adatai nincsenek még rendben, megakad a tanító, s mivel a szóban forgó kisdíák éppen hiányzik, a pedagógus a gyermekekhez fordul.

– Gyurka édesapja tudtommal a gyárban dolgozik, itt meg a kartonján az van feltüntetve, hogy kurír. Ki ismeri új osztálytársatok szüleit?

A gyerekek többsége érdektelenül ül, csupán egy kéz emelkedik a levegőbe.

– Tanító bácsi, én ismerem Gyurka apukáját, ott laknak a mi utcánkban, de ott nem kurírnak hívják.

- Hanem?
- Kurafinak.

JUHÁSZÖNÉRZET

A zentai Czakó családban ősi hagyománya van a juhászatnak. A még élő szájhagyomány szerint sok érdemes és „virtigli” pásztor festett bimbóba ebből a familiából.

Meséli egyikükről a krónika, hogy pendelyes gyerek volt még, és a birkaőrzés mellett, ha kedve szottyant, olykor-olykor eljárógatott az Árvai-iskolába is, boldogult Mezei tanító úr keze alá.

Egyszer a mester kiállította a tábla elé, és a következő penzumot adta fel neki:

– No, Czakó fiam, ha apádnak van száz birkája, és abból 25 elbitangol, hány birkátok marad akkor?

– Akkó száz marad, tanító úr!

– Ejnye, no! Már hogy maradna annyi, te buksi?

– Pedig bizony annyi marad! – erősködött a Czakó-ivadék.

– Hallod-e, gondolkodj nekem, mert itt ez a méterrúd, osztán ezzel bolhászom ki a gatyácskádat, meglásd! Nem tudsz számolni?

– Tudok én!

– Hát akkor?

– Azért marad száz, mert a mi birkáink úgy ismerik a határt, tanító úr, hogy még Moholrul is hazatalálnak – vágta ki dagadó önérzettel a juhászgyerek.

MI VAN AZ ÁGYBAN?

Még a két háború között történt, hogy tanfelügyelői látogatás volt Zentán az Árvai-féle elemi iskolában. A tanügyi főnök a fiatal pedagógusnő módszertani jártosságára és a tanulók felkészültségére lett volna kíváncsi.

Természetrajzóra volt éppen, és a tanító néni a baromfiudvar életéről, az aprójószág tartásának hasznosságáról beszélgetett a gyerekekkel. A libatartás gazdasági előnyéről vallatva a nebulókat, megkérdezte az egyik alvégi kisfiútól:

- A libának mijét használjuk föl, Józsika?
- A húsát.
- Csak azt? Mást nem?
- Nem... nem csak a... húsát...
- Mit még?
- A... a zsírját is.
- Hát még?
- A... nyakát... is – jött a bizonytalan válasz.
- A nyakáát?! Ugyan, Józsika! – méltatlankodott a tanító néni, s aztán – hogy rávezesse tanítványát (no, meg az osztályt is) a helyes feleletre, azaz: a libatoll hasznára – kiegészítő kérdést alkalmazott:
- Hol szoktál aludni, kisfiam?
- Hát az ágyban!
- No, látod! És mi van az ágyatokban?
- Bóha! – válaszolta magától értetődően az alvégi emberpalánta.

A NÁTHAJÁRVÁNY HUMORA

Nyitásra várva szoronganak a vasárnapi előadás nézői a Tisza mozi szűk előcsarnokában, köztük egy pedagógus házaspár is. A férj az összezsúfolt emberek között egyszer csak megpillantja egyik diákját, aki már néhány napja hiányzik a tanításról.

– Hát te? Miért nem jössz iskolába? – érdeklődik a megszeppent nebulótól a professzora.

– A doktor azt mondta, hogy nekem ezen a héten nem szabad menni iskolába.

– Nocsak! S aztán miért nem? – puhatolózik a tanár.

– Azért, mert *fertőző* beteg vagyok.

KÁRÖRÖM

Az egyik ötödikes kisdíák – amolyan anyuka kedvence – házi fogalmazásaira rendszerint hármes osztályzatot kapott a magyar tanárától. Egy házi dolgozatának felolvasásakor azonban a tanár csak kettes érdemjegyet firkantott a kopasz kis élménymunka alá, sőt még azt is odaírta piros ceruzával, hogy „gyenge, erőltetett hangú írás”.

Mikor a lurkó elolvasta a tanári véleményezést, magához szorítva a füzetet, boldog vigyorral a képén ült be a padjába.

A pedagógus mindezt látva nem állhatta, hogy meg ne kérdezze tőle:

– Mi az, Jóska fiam, tán csak nem a kettes osztályzatnak örülsz ennyire?

– De annak, tanár úr!

– S aztán miért, te? – képedt el a nevelő.

– Azért, mert anyuka mindig szidott, amiért nem vagyok képes ötös dolgozatot írni. Mikor tegnap megtudta, hogy a tél örömeiről kell fogalmazást készíteni, ő írta meg a leckét. Én csak lemásoltam.

JÓL MEGFELELT...

Hogy a zentai textilgyár alkalmazottai minél jártasabbak és felkészültebbek legyenek a szakmában, a gyár vezetősége több ízben is különböző tanfolyamot szervezett a dolgozók részére. Ezekben a kurzusokon az általános alapismeretek (természetrész, számítás, helyesírás) mellett szakismereti oktatásban is részesültek a hallgatók.

Az egyik ilyen szakképesítési tanfolyamon az előadó textilmérnök felszólította a hallgatók egyikét, hogy ismétlje el az állati eredetű textilalapanyagok hordozóit.

A „hallgató”, aki egyébként sem jeleskedett kiváló eszmetehetséggel, sűrű nyelések közepette kezdte sorolni, azazhogy inkább nyögni:

– A... a... selyemhernyú,... a... birka..., a... az angóranyúl meg a belga nyúl... – s megállt.

– Tovább! – biztatta a tanár, s hozzátette: – Ne csupán Európára,... gondoljon más földrészre is!

– A láma! – súgták izzadó társuknak a mögötte ülő cimborák.

– A közönséges láma! – kapott a mentőöv után a felelő.

– Na, látja, megy ez! – serkentette jóakarattal a mérnök.

– A dalai láma! – súgta ismét az egyik „jóakaró”.

Jött is a visszhang a felelő részéről:

– A dalai láma! – s hogy újságolvasó jártasságáról is tanúságot tegyen – a hallgató nyomban hozzátette: – Meg a pancsen láma.*

A kirobbanó nevetés csillapodtával a kérdező mérnök-tanár így világosította fel kissé buzgó hallgatóját:

– Tudja, barátom, ha e két utóbb említett hordozó nőnemű lenne, akkor talán... De mivelhogy mind a kettő férfi, úgy azoknak a... khm... khm... rövid szőrzetéből aligha kerülhetne ki – textilipari alapanyag.

Ő NEM DALTONISTA

Felnőtt hallgatók, akiknek nem volt teljes általános iskolai végzettségük, felvételi vizsgát tettek a közgazdasági iskola esti tagozatán.

Az egyik jelölt földrajzból vizsgázott éppen, s a búzatermő vidékek gazdasági hasznáról kellett volna felvilágosítania a vizsgáztató bizottságot. A jámbor hallgató elveszetten álldogált a kiterjedt térképlepedő előtt, s csak tapogatta, mint vak a hajnalt. Makogott ezt-azt, miközben tenyerével folyton-folyvást: a barna, azaz a hegyvidékek fölött meszelgetett.

Barasits Gyula igazgató, segíteni akarván, azt tanácsolta neki, hogy a zöld színt keresse a térképen, de a jelölt továbbra is csak az Alpok körül matatgatott.

– Mondja, barátom, maga daltonista? – kérdezte végül is kissé türelmetlenül Barasits.

– Nem, igazgató úr, én *traktorista* vagyok – felelte elfogódottan a hallgató.

* A Tibetben élő buddhisták két legfőbb egyházi méltósága, akikről abban az időben sűrűn cikkeztek az újságok.

DERŰ AZ ÓRÁN

Az egyik nagymama a nőnapon virággal és vázával kedveskedne a tanítónőnek.

– Köszönöm szépen, a kedves nagymamától! A virágot azt igen, de a vázát már nem fogadhatom el!

– Ugyan mán, tanító néni, ezt az ócska vázát!

*

Fogalmazási óra. A pedagógus: – Foglaljátok mondatba a következő melléknevet: *fülledt*.

Az egyik nebuló a következő mondatot írta: „Mozsd meg a fülledt!”

*

Az alsós kisdíákok kedvenc folyóirata a *Mézeskalács*.

Év elején a tanítónő előfizetőket gyűjt a lapra a gyerekei között. A felhívásra az egyik szülő a következő tömör üzenetet küldi egy papíron a pedagógusnőnek: „Nem köll mézeskalács! Majd sütök én a gyerekeknek pogácsát.”

*

Történelemórán az ókorról magyaráz a tanár, és észreveszi, hogy az egyik diák álmodozó tekintettel egészen más egyebütt tartózkodik. Kedélyesen reá kérdez hát:

– Ugye, Tibi fiam, te milyen korban vagy?

– Én, tanár néptárs? – rebben föl a gyerek. – Kamasz korban.

*

Dolgozatírás. A cím: Önéletrajzom. Részlet az egyik nyolcadikos sülvölvény írásából: „Idő folyamán megismerkedtem a lányokkal. Jobban éreztem magam az ő társaságukban, mint a barátaimmal. Meg kell adni,

undok egy népség, állandóan sugdalóznak, vihognak, de nekünk, fiúknak, mégis fáj rájuk a fogunk, mert nekik az van, ami nekünk nincs.”

*

Újabb dolgozat. A cím: Jóska bácsi jellemzése.

„Jóska bácsi egy illedelemmel rendelkező személy, aki ha berúgik, akkor olyan kedves, mintha józan lenne.”

*

„Petőfi az orosz kozákok patái alatt pusztult el.”

BIZONYÍTVÁNY – BIZONY HITVÁNY!

Az általános iskola harmadik osztályában ősz eleje óta maszatos, lekváros szájjal jár az egyik kislány. A tanító néni minden ékesszólását előveszi, hogy meggyőzze a gyereket a testi higiénia szükségességéről – hiába.

Újév után egyszer csak minden átmenet nélkül, ihol a gyerek tisztán, kimosdatva.

Önelégülten dicséri meg a tanítónő, hiszen lám, mégiscsak használt a sok feddés, rábeszélés.

– De csinos vagy, Irénke! Milyen szépen megváltoztál!

Mire a kislány komor arccal:

– Igen, elfogyott a lekvár.

*

– Mivel él a hal a vízben? – szólítja fel a tanítónő beszélgetési órán az egyik apró elemistát.

– Kisebb-nagyobb halacskákkal! – sítja a felhívott padbeli szomszédja.

A gyerek rosszul hallja a sítást és így adja vissza:

– Kisebb-nagyobb kalácskákkal.

– Kalácskákkal?! – képed el a pedagógus. – Honnan veszik a halak a kalácskát?

– Én nem tudom, tanító néni, nekem a Fehér súgta.

*

– Mondj egy *puszta* tömondatot:

– A *pusztán* a krumpli *töve* kiszáradt.

*

Kimaradt a gyerek egy napra az iskolából, és másnap hozza a „sáját kezű” igazolást az osztályfőnökének: „Igazolom, hogy fiam girincferdülés miatt hiányzott tegnap az iskolából.”

KISDIÁKOK DOLGOZATAIBÓL

„Hogy mit érzett János vitéz az új piros nadrágban, azt elmondani nem lehet.”

„A török basa éppen Jancsit célozta boroshordó nagyságú *hasával*.”

„Toldi Miklós a nádasba ment és megfogadta, hogy addig onnan nem jön ki, amíg azt a bizonyos nagy dolgát el nem végzi.”

*

Az elsősök kérdeznek:

- Tanító néni, miért nem éjjel süt a nap?
- Nyáron azért nem esik a hó, mert úgyis elolvad?
- A víz azért folyékony, hogy meg lehessen inni?
- Az ég azért kék, mert kifakult a naptól?
- Sötétben azért nem látni, mert sötét van?

*

Bizonyítványosztás van a negyedik osztályban. Az egyik nebuló alighogy megkapja a kiskönyvecskét, siet az ajtó felé. A tanítónő meg-
rökönyödve utána szól:

- Ejnye, Gabi, hova sietsz?! Nem látod, hogy még tart az óra?
- Hát... megbuktam, tanító néni, s most szaladok, hogy megverjen anyuka.
- Azért szaladsz?
- Igen! Mert délelőtt anyu van otthon nálunk. Ha nem sietek, ad-
digra hazajön apuka, és akkor az ver meg.

AZ ISKOLA HUMORA

Hazatérve a szülői értekezletről, az anya felelősségre vonja 6. osz-
tályos fiát:

- Igaz, hogy nevetlenkedtél a tanárnőddel?
- Mire a gyerek:
- Ő kezdte!

*

- Milyen betű ez itt, Józsika?
- Nem tudom.
- Ejnye, no! Ez itt Á betű. És ez a másik?
- Azt se tudom én.
- Ugyan már te, mulya! Az meg B.
- Ha maga tudja, akkor minek kérdezi?

*

- Mikor mondunk felkiáltó mondatot?
- Felkiáltó mondatot akkor mondunk, ha ég a ház.

*

- Milyen ember az, aki lop?
- Ügyes.

*

- Hogy vagy, Ágikám?
- Nem jó, mert sok a szeplő rajtam.

*

- Tanító néni! Tanító néni!
- Tessék.
- Ma reggel disznót vágtunk.
- Igazán? S nagyot?
- Nagyon nagyot. Olyan nagyot... Akkora volt, mint a... mint a...
tanító néni!

*

- Milyen szófaj az, hogy kanál?
- Kanál? Az... az... az melléknév.
- Miért volna az melléknév?
- Hát azért, mert azt... azt ebédkor a tányér *mellé* teszik.

*

- Láta a tanárnő a házi feladatodat?
- Láta.
- Nem vette észre azt, hogy segítettem?
- Nem.
- Mit mondott?
- Azt mondta, hogy napról napra butább leszek.

*

Megszomjazott az első napos óvodás az óvodában.

– Óvó néni, adjék ke’ vizet!

– Ejnye, kisfiam, ha valamit akarunk, úgy kell mondani, hogy kérek szépen vizet!

Huzamosabb hallgatás és noszogatás után a kisgyerek önérzetesen kivágja:

– Akkó’ inkább nem iszok!

A RÉGI ISKOLA HUMORA

Amikor még tanfelügyelők látogatták az iskolákat, beállított Novoszel tanító úr osztályába is az iskolai kiküldött. Éppen természetrajzóra volt.

– Miről tanultunk a múlt órán? – kérdezi Novoszel a gyerekeket.

– A szarvasmarháról, tanító bácsi.

– Állj fel szépen Jóska, és beszélj róla! De ne rám nézz, kisfiam, hanem a tanfelügyelő úrra!

*

Helyesírási órán a szóvégi u-ról tanulták a kisdíákok, hogy az mindig rövid a következő szavakban: Samu, batyu, falu, daru, áru.

Feladatul az áru szót kellett mondatba helyezniük. Az egyik süvölvény a következő épületes példát írta: *Áru fúj* a szél.

*

A *sütni* igét ragozták az ötödik osztályosok (sütök, sütsz, süt, sü-tünk, süttök, sütnék), s utána alkalmazni is kellett valamelyik igealakot egy példamondatban.

„De jó ez a *süttök!*” – írta az egyikük.

*

Az Atlanti-óceán jól hajózható tenger, és áramot is fejleszt. Ezt Golf áramnak nevezzük.

*

A cselló hangszer, amivel ülő helyzetben játszanak.

*

A zongora ősi hangszer, őse a pianínó.

*

Bach – híres zeneszerző lett belőle, de még élt, nem tudták, csak főleg akkor, amikor meghalt.

*

Johann Strauss – dugva játszott és komponált, és ő szerezte a zenét a keringőnek.

*

A gomba többnyire nedves helyen terem, és ezért olyan a formája, mint az esernyő.

*

A fa életkorát a karikagyűrűk mutatják.

*

A mezőgazdaság legfejlettebb ága az ipar.

*

„Ki most fejedet kebelemre tevéd le,
Holnap nem omolsz-e sírom fölibe?” – írta Petőfi a *Szeptember végén* című költeményében.

Egyik nyolcadikos tanuló szavalás közben így módosította a költő szövegét:

„Ki most kebledet fejemre tevéd le...”

*

A kis kondás nyaka köré kanyarintotta a hamuba sült pogácsát, és elindult világgá.

*

Földrajzórán megkérdezi a tanár a tanulót:

– Mi jellemző Argentínára?

A tanuló:

– Argentínára az jellemző, hogy ott lesz megtartva a futball-világbajnokság.

*

Nyelvtanórán a tanár arról magyaráz, hogy a célhatározó névutója a „végett”. Pl. tanulás végett (azaz tanulás céljából) járunk iskolába. Gyakorlásképpen fel is szólít egy gyereket:

– Mondj egy mondatot a „végett” névutóval!

– Véget ért az óra!

*

A tanyai iskolában megkérdezi a tanító néni a 3. osztályos kisdí-
ákat:

– Meg tudnád-e mondani, milyen hely a város?

A nebuló kis gondolkodás után mondja is:

– A város olyan hely, ahol a tanyák olyan sűrűn vannak, hogy semmi föld nincs közöttük.

*

Petőfiről írnak dolgozatot az ötödikesek. Az egyik lurkó minden tudását beleadva a dolgozatba így kezdi a nagy művet: „Petőfi Sándor 1823 Szilveszter éjszakáján látta meg a *napvilágot*.”

*

Magyar órán megkérdezi a tanár:

– Gyerekek, ki tudná megmondani, mit jelent az a szó: poéta?

Némi csend után jelentkeznek az egyik kisdíák:

– Tanár úr, kérem, a poéta az az ember, aki – nem tud írni.

MAZSOLÁK AZ ISKOLÁBÓL

Az egészségügyi nővér tisztasági vizsgálatot tart az iskolában. A hátsó padban ülő lurkó, akiről messziről lerí, hogy nem túlságosan rajong a vízért, lopva megnyalja a jobb kezét, s aztán a kabátjához törli. A „munkaigényes” gyermektenyér azonban még így is elképesztő látványt nyújt, s bizony a nővér megütközve mondja, amikor a padhoz ér:

– Nohát! Ilyen maszatos kezet még sohasem láttam! Súlyos büntetést érdemelnél, de ugye, tanító néni – fordul a pedagógushoz –, elegendi neki, ha talál itt az iskolában egy olyan kezet, amelyik még ennél is piszkosabb?

– Nem kapok büntetést, ha piszkosabb kezet találok? – csillant fel a kölyök szeme.

– Nem.

– Akkor... tessék! – s azzal a gyerek előhúzza a pad alól a még szutykosabb bal kezét.

*

Józsika folyton izgő-mozgó, rendetlenkedő legényke a harmadik osztályban. A tanító néni óra alatt nem győzi figyelmeztetni.

Végül is a pedagógus unja meg a sok regulázást, kihívja a gyereket, és így teremti össze a katedránál:

– A mindenedet! Nem szégyelled magad, te haszontalan?! Ilyen izgága kölyköt! A legrosszabb vagy az egész iskolában! *Nem sül ki a szemed?*

Mire seprűs pilláit a tanítónőre emelve bűnbánó képpel mondja:

– Sül a'!

*

A tanulók között ma már igen sok az állatbarát: ki kutyát, ki galambot, ki pedig nyulat nevelget.

Egy ilyen kisgyerektől kérdezte számtanórán a tanító néni:

– Ernő fiam, ha édesapád vesz neked öt nyulat, és a nagymamád is megajándékoz kettővel, hány nyulad lesz akkor?

– Tíz – vágja ki egyből a gyerek.

– Ejnye, no! – méltatlankodik a tanítónő – hát mennyi öt meg kettő?

– Az hét, tanító néni, de nekem már van három nyulam!

DERŰ AZ ISKOLÁBAN

Az év végi összefoglaláskor a népballadáról tanultakat kéri számon a pedagógus. Tanítványa a betyárballadákat is megemlíti, s Rózsa Sándorról szólva a következő épületes mondatot mondja:

„Amikor Rózsa Sándor belépett a csárdába, egy nagyot durrantott, és a gazdák menekülni kezdtek kifelé az ivóból.”

*

– Mi a *János vitéz* tanulsága? – adja fel a tanár a kérdést az ötödikben.
– A *János vitéz*ből az a tanulság – feleli az ötödik osztályos kisdíák –, hogy a népi demokráciában a szegény ember gyerekéből is lehet király.

*

A tanfelügyelő az első osztályba is belátogat meghallgatni, hogyan haladnak a kicsinyek. Mielőtt hátul leülne, inkább évődésből, mint komolyan, megkérdezi a legmulyább kisgyereket:

– No, öcskös, mennyi egy meg egy?

Az iskolalátogató háta mögött álló tanítónő, hogy kihúzza tanítványát a bajból, felmutatja a két ujját.

Mire a gyerek:

– Inspektor bácsi, a tanító néni vécére kéredzkedik!

*

– Mit kell tudni, ha elromlik otthon a villanyvasaló? – érdeklődik nyolcadikos diákjától a műszaki nevelés tanára.

– Azt, hogy hol lakik a mester, aki megjavítja.

*

Számtanórán az első osztályos Józsikát kihívja a tanító néni a táblához, és felírja a következő feladatot:

$$10:10 = ?$$

– Mennyi ez, Józsika?

Mire a gyerek:

– Ez eldöntetlen, tanító néni!

*

Ismerkedés folyik a tanév elején az első osztályosok első óráján. A tanító néni kedvesen beszélget, kérdezzeti a gyerekeket, s azok – ki félve, ki bátran – válaszolgatnak. Óra közben egyszer csak feláll egy hasban vállas, vesés kis nebuló, és se szó, se beszéd – elindul kifelé.

A tanítónő ránéz, de a gyerek nem zavartatja magát, leszegett fejvel tart az ajtónak.

– Lacika, hova indultál? Még nincs vége az órának!

Mire a lurkó halálos komolyan (alulról fölplislantva):

– Maga tán nem szokott megéhezni?

*

Helyesírási órán a tanár figyelmezteti a táblánál író tanulót:

– Vigyázz már, no! Az *eső* szót két es-sel írtad!

– Most mit csináljak, tanár úr!

– Hát töröld le az egyiket!

– De melyiket?

*

Gyerekek játszanak az utcán. Az egyik kislánynak kréta a kezében, s a deszkakerítésre betűket firkál. A többiek ülnek, egy pedig mögöttük áll. Arra sétál egy pedagógusnő, és megáll előttük.

– Mit csináltak, gyerekek?

– Iskolát játszunk – felel az írogató kislány. – Én vagyok az igazgatónő, az meg a helyettesem, mert ő még nem tud írni.

*

Az anyai szeretetről beszél a harmadik osztályban a tanítónő, és a témával kapcsolatban fogalmazást is készített. Levelet írat a tanulókkal édesanyjuknak. Tanácsolja nekik, hogy mindenki úgy írja alá a levelet, ahogyan édesanyja *hívja* őket.

Az eredmény: egyik nebulója így írta alá a levelét: „Pisti, gyere ebédelni!”

*

„A legkedvesebb állatom” címmel fogalmazást íratott a tanító néni a IV. osztályban.

Az egyik kisdíák – kissé elvetve a sulykot – azt találta írni: nekik oly jól tojót tyúkjuk van, amelyik naponta – öt tojást tojik.

– Talán mégsem? – próbálta a javítási órán tapintatosan rávenni a tanítónő a gyereket arra, hogy azért nem lehet ennyire megkerülni az igazságot.

Mire a kölyök némi töprengés után így engedett a negyvennyolcból:

– Hát jól van, no – mondta sok jóakarattal –, ha ötöt nem is, de azért négyet tojik.

*

Az ürmértékekről – literről, deciliterről – tanulnak a másodikosok. Amikor már minden fogalmat megtanított, a tanítónő fölteszi a gyakorlati kérdést:

– No, gyerekek, ha Kati néni megfeji a tehenet, mivel méri meg a tejet?

Az egyik lurkó felugorva, hirtelen rávágja:

– Hát begréve’!

*

A hatodik osztály magyaróráján a közmondásokról beszélget a tanár diákjaival.

– Ki tud idézni közmondásokat? – érdeklődik a pedagógus.

A tanulók egymás után jelentkeznek:

– A hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát.

– Nem mind arany, ami fénylik.

– Az ígéret szép szó, ha betartják úgy jó.

– Addig jár a korsó...

A tanár azonban arra is kíváncsi, hogy diákjai értik-e vajon azt, amit idéznek.

– Értelmeztétek csak, gyerekek, ezt a közmondást: Addig hajlítsd a fát, amíg fiatal! – serkenti őket.

A tanulók értelmesen megmondják: az embert gyermekkorában lehet eredményesen nevelni.

– Hát ez a közmondás mit jelent: Aki másnak vermet ás, maga esik bele?

– Rosszul jár az, aki másnak bajt okoz – magyarázza egy kis süvölvény.

– És azt mikor mondjuk – faggatja az osztályt a tanár – hogy: Ki-kí a maga háza előtt söpörjön?

Hallgatás, töprengő arcok, végül az egyik gyerek nekidurálja magát. Jelentkezik.

– Halljuk, Bélám!

Béla elméjét nem éppen gyémánton köszörülték, de azért tudja a rendet, és egész mondattal felel:

– Azt a közmondást, hogy „Ki-kí a maga háza előtt söpörjön” – télen mondjuk.

S leül.

Az osztályból egyszerre robban ki a nevetés. Béla szétnéz – látszik, nem érti a derültség okát –, s aztán kissé bambán ránt egyet a vállán, és így helyesbít:

– Jól van, néha azért mondják nyáron is...

KI HOGYAN HARCOL A KLERIKALIZMUS ELLEN?

A felszabadulás után alig egy-két évre történt, hogy a Zenta környéki falucskában – inkább a hecc, mintsem a hagyományos szokások ápolása céljából – néhány pedagógus is locsolgott. Tanítás után meglátogatták a kolléganőiket, verset mondtak, locsolgattak, bolon-

doztak, s közben el is áztak, mert mindenütt szívesen kínálgatták őket. A végén egyik-másikuk úgy elgyalázódott, hogy még a sorrendet is összekeverve, nem a fejtől lefelé, hanem fordítva: alulról fölfelé kezdte locsolgatni a hajadon tanerőket. Meg is botránkoztak emiatt a kar-társnők olyannyira, hogy a locsolkodásnak magasabb pedagógiai fő-rumon is visszhangja támadt.

A tanerőket a fölöttes községi iskolahatóság igen szigorú megro-vásban részesítette, „nemcsak a méltatlan viselkedés miatt, hanem fő-leg azért, mert a klerikalizmus elleni harc idején meggondolatlan tet-tükkel maguk is a régi ideológia propagálói lettek”.

Hallva az elmarasztaló szavakat, a vádlott pedagógusok egyike – aki bátorságszerzés céljából kissé kaptatosan jelent meg a tetemrehívá-son – így próbált mentegetőzni:

– De, elvtársak! Ez a mi húsvéti locsolkodásunk tulajdonképpen bizonyos harc volt éppen a klerikalizmus ellen!

– Hogyhogy? – képedtek el a bizottság érdemes tagjai.

– Hát úgy, hogy mi ott locsoltunk, ahol – a vallás tiltja!

AZ ÚJ OBSITOS

Nagyot mondó, kibeszéléses öreg altisztje volt az egyik zentai is-kola igazgatójának – annak idején. Amolyan hétpróbás Hány János, aki sűrűn-sűrűn elvetette a sulykot, különösen olyankor, amikor rég-múlt katonaéveire fordította a szót (állítólag szakaszvezető volt az el-ső világháborúban).

Mesélni kezdte egyszer, hogyan ugratott szét a szakaszával egy század taliánt a Piavénál.

– Tán még az árnyékvilág-bú is kiszaladtak, úgy rájuk találtunk ijeszteni! – hősködött önérzetesen az öreg.

– Nono, nem egészen úgy lehetett az, Mihály bácsi! – tamáskodott az igazgató, aki sehogyan sem tudott kinézni a csenevész emberkéből valami nagy kurázsit.

– Hát, hallja, tanító úr, javasolta is az őrmesterünk, hogy ne nagyon meséljessük ám ezt minden bolond előtt, mer’ majd e’ se találja hinni...

UTOLJÁRA DALOLTAK...

Tempós, csendes szavú embernek ismerik kollégái az egyik Zenta környéki község iskolájának zenetanárát.

Amikor a nyolcadik osztályos tanulók búcsúestjét ülték, a lármás beat-zene után arra kérték diákjai a tanár urat, vegye elő hegedűjét, és muzsikáljon nekik, mert népdalokat szeretnének énekelni.

A zenei nevelés szürke apostola a reá jellemző szerénységgel szabadkozott, ám a többi pedagógus biztatására, no meg a tanuló ifjúság kérésére, csak elővette a hangszerét. Lassan, a maga akszaméto hanghordozásával így szólt a tanítványaihoz:

– Ha már annyira odavagytok érte... Nem bánom, no!... de csakis azért... mert most danolhattok életekben utoljára...

– ?!

– ...hegedűszó mellett...

– ?!?

– ...úgy, hogy nem kell érte semmit sem fizetni.